

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Vértesszentkereszti kolostorrom és környéke

Utoljára módosítva: 2013-08-18 19:00:10

Megye: Komárom-Esztergom

Községhatár: Oroszlány

A terület kiterjedése: 1.9 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1977

GPS koordináták:

Felmérést végző személy(ek) neve: Musicz László, Hűvös-Récsi Annamária

E-mail címe(k): fabalis@gmail.com

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület közigazgatásilag Oroszlány városához tartozik. Innen – a vasútállomástól – a piros turista jelzést követve, egy az országutat áthidaló szénszállító szalag pilléreihez érkezünk. Ezt elhagyva, 50 méter után indul ÉK-i irányba az a meredek, pár száz méter hosszú erdei ösvény, amely a romokhoz vezet fel. Gépkocsival erre a sorompóval lezárt útra nem lehet behajtani, azt hagyjuk itt a sorompónál és gyalog kapaszkodjunk fel az emelkedőn a kb. 300 méterre lévő romokig. Pusztavám felől a zöld jelzésen előbb Gerencsértvár romjait érintve érhetjük el a szénszállító szalagot.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A magyarországi román kori építészet egyik legszebb és legrejtettebb műemléke Vértesszentkereszt XII. századi kolostorromja. A Vértes erdejében megbújó templom- és monostorrom figyelemre méltó kőfaragásos oszlopfői és apszisa még így romjaiban is impozáns és szépen idézi az egykor itt virágzó főúri és szerzetes életet. A Csák-nemzetség birtokközpontja a Vértesben (Csákvár) épült ki. Vértesszentkeresztben eleinte a bencések, majd a dominikánusok voltak jelen. Az évszázadokon át gazdátlan épületegyüttes köveit sajnos jórészt széthordták, szépen faragott oszlopfőit az Esterházy-család a tatai és csákvári uradalom építkezéseihez is elhordta, így a XIX. századra az egykor nagyszabású monostornak csupán töredékei maradtak fenn. Charles Moreau francia építész is több kőfaragásos részletet használt fel az uradalom tatai angolparkjában álló Múromok építéséhez. A XX. században zajlott ásatások révén igyekeztek restaurálni egyes falakat és rekonstruálni a román kori épület jellegzetes apszisát, kapuzatát. 1977-ben eredetileg 7 hektáron nyilvánították védetté a romokat és a körülöttük elterülő erdőt, de 1993-ban már csak a kolostorrom legszűkebb környezetének (alig 2 hektárnak) a védettsége került megerősítésre. A hajdani kolostort ma idős állományú cseres-kocsánytalan tölgyesek és gyertyános-kocsánytalan tölgyesek veszik körül, illetve egy kisebb tisztás is húzódik a közelben. A kis magaslat körül a Vértes zárt erdei húzódnak, melyek csendjét időnként sajnálatosan megtöri a közeli szállítószalag zakatolása.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Részben

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

A kolostorrom alapvetően műemlékként jelentős, a környező erdők védettsége inkább a tájkép, az erdőkoszorú megőrzése érdekében fontos, hiszen az erősen vadjárta erdőknek természetvédelmi szempontból igen korlátozott a jelentősége.

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

80 % Erdő

2 % Gyep

0 % Cserjés

0 % Vizes terület

18 % Egyéb

beépített, kolostorrom és udvar

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek OC – Jellegtelen száraz, félszáraz gyepek

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Erdészeti tevékenység

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Őrzés, Bemutatás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Igen

Egy része: 100 %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A Vértes nagy kiterjedésű, zárt erdeivel (cseres-tölgyesek főleg)

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - Vértes Madárvédelmi és Természetmegőrzési Területtel

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

Bozontos csukóka (*Scutellaria columnae*): 10 tő

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Gerinctelenek: nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy gyöngyházlepke (*Argynnis paphia*), kis rókalepke (*Aglais urticae*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*) Hüllők: fürge gyík (*Lacerta agilis*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), rézsikló (*Coronella austriaca*) Madarak: A kis területen csupán néhány védett énekesmadár fészkel (csuszka, széncinege, énekes rigó, fekete rigó, vörösbecy), a tágabb terület zárt erdeiben fészkelő fokozottan védett ragadozómadarak (pl. parlagi sas, kígyászölyv, darázsölyv, kerecsen sólyom) azonban rendszeresen láthatók a kolostorrom légterében.

5. Egyéb észrevétel